

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Факультет аграрного менеджменту
Кафедра маркетингу та міжнародної торгівлі

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

І. Ібатуллін

« 24 » _____ 2019 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради факультету аграрного

менеджменту
Протокол № 6 від « 14 » _____ 2019 р.

Декан факультету _____ А.Д. Остапчук

на засіданні кафедри маркетингу та
міжнародної торгівлі

Протокол № 11 від « 14 » _____ 2019 р.

Завідувач кафедри

Р.І. Буряк

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНФРАСТРУКТУРА АГРАРНОГО РИНКУ»**

рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий

спеціальність 075 «Маркетинг»

Розробники: к. е. н., доцент Бабічева О.І.

Київ – 2019

1. Опис навчальної дисципліни

„ІНФРАСТРУКТУРА АГРАРНОГО РИНКУ”

Галузь знань, спеціальність, освітній ступень		
Галузь знань	07 Управління та адміністрування	
Освітньо-науковий рівень	третій	
Освітній ступень	доктор філософії	
Спеціальність	075 «Маркетинг»	
Освітньо-наукова програма	Маркетинг	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів		
Курсовий проект (робота)	Не передбачено	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	20	20
Практичні, семінарські заняття	20	20
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	50	50
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2,7	2,7

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета опанування навчальної дисципліни –Інфраструктура аграрного ринку – освоєння аспірантами принципів організації і механізму функціонування складових елементів інфраструктури аграрного ринку (бірж, агроторгових домів, оптової та роздрібної торгівлі, інформаційного та організаційно-комерційного забезпечення учасників аграрного ринку тощо), їх взаємозв'язків, державного регулювання, впливу на розвиток сільського господарства і аграрного ринку.

У процесі викладання дисципліни реалізуються такі **завдання**:

- усвідомити роль інфраструктури в розвитку аграрного ринку та сільського господарства;
- зрозуміти взаємозв'язок елементів інфраструктури;
- з'ясувати критерії оцінки ефективності інфраструктури та фактори, що її визначають;
- навчитися здійснювати оцінку основних проблем елементів інфраструктури аграрного ринку;
- зрозуміти тенденції розвитку аграрного ринку та його інфраструктури.

Основними компетентностями, якими повинен володіти здобувач під вивчення дисципліни є:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до ретроспективного аналізу наукового доробку у інноваційних напрямках розвитку інфраструктури аграрного ринку;
- здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність);
- комплексність у володінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку досліджень в сфері вдосконалення інфраструктури аграрного ринку;
- комплексність у розробці та реалізації наукових проектів та програм;
- комплексність у прийнятті обґрунтованих рішень.

В результаті вивчення дисципліни здобувач повинен:

Знати :

- функціонуванні суб'єктів інфраструктури аграрного ринку;
- роль і функції елементів інфраструктури аграрного ринку;
- сферу та специфіку діяльності оптової та роздрібної торгівлі, організованих аграрних ринків, інформаційних та організаційно-комерційних компаній;
- методи державного регулювання та сприяння розвитку інфраструктури аграрного ринку;
- методи оцінки ефективності комерційної діяльності суб'єктів інфраструктури аграрного ринку.

Вміти застосовувати набуті знання для розв'язання наступних практичних завдань:

- здійснювати всебічний аналіз економічних показників інфраструктури із застосуванням сучасного інструментарію;
- розробляти методи підвищення ефективності діяльності суб'єктів інфраструктури аграрного ринку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин											
		денна форма					Заочна форма						
		усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи інфраструктури аграрного ринку													
1	Сутність, складові та значення інфраструктури аграрного ринку	9	2	2			5	9	2	2			5
2	Ефективність інфраструктури аграрного ринку	11	2	2			7	11	2	2			7
3	Державна політика розвитку інфраструктури аграрного ринку	11	4	2			5	11	4	2			5
4	Оптова і роздрібна торгівля в системі інфраструктури аграрного ринку	15	2	4			9	15	2	4			9
Разом модуль 1		46	10	10	0	0	26	46	10	10	0	0	26
Змістовий модуль 2. Обслуговуючі елементи інфраструктури аграрного ринку													
1	Організовані товарні ринки в інфраструктурі аграрного ринку	11	4	4			3	11	4	4			3
2	Агроторгові доми і сільськогосподарські маркетингові (збутові) кооперативи	9	2	2			5	9	2	2			5
3	Інфраструктура транспортування і зберігання сільськогосподарської продукції.	12	2	2			8	12	2	2			8
4	Інформаційне забезпечення і консультативна діяльність в інфраструктурі аграрного ринку	12	2	2			8	12	2	2			8

Разом модуль 2	44	10	10	0	0	24	44	10	10	0	0	24
Усього годин	90	20	20	0	0	50	90	20	20	0	0	50

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, складові та значення інфраструктури аграрного ринку	2/2
2	Ефективність інфраструктури аграрного ринку	2/2
3	Державна політика розвитку інфраструктури аграрного ринку	2/2
4	Оптова і роздрібна торгівля в системі інфраструктури аграрного ринку	4/4
5	Організовані товарні ринки в інфраструктурі аграрного ринку	4/4
6	Агроторгові доми і сільськогосподарські маркетингові (збутові) кооперативи	2/2
7	Інфраструктура транспортування і зберігання сільськогосподарської продукції.	2/2
8	Інформаційне забезпечення і консультаційна діяльність в інфраструктурі аграрного ринку	2/2
	Разом	20/20

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Функції інфраструктури аграрного ринку.
2. Охарактеризуйте форми оптового продажу аграрної продукції.
3. Поняття аграрний ринок, два підходи до розуміння аграрного ринку.
4. Взаємозв'язок національного і глобальних аграрних ринків.
5. Суб'єкти та функції аграрного ринку.
6. Суть інфраструктури аграрного ринку та її елементи.
7. Ефективність інфраструктури аграрного ринку та показники її виміру
8. Операційна (технічна) ефективність інфраструктури аграрного ринку та умови її підвищення
9. Цінова ефективність ринкової інфраструктури.
10. Значення конкуренції для досягнення високої цінової ефективності ринку.
11. Суть державної політики як чинника створення умов та стимулювання розвитку інфраструктури аграрного ринку.
12. Роль державного, місцевих бюджетів в формуванні інфраструктуру ринку.
13. Форми державного регулювання за способом втручання у економічні процеси, функції законодавства по відношенню до функціонування аграрного.
14. Роль і функції оптового агропродовольчого ринку в системі товаропотоків.
15. Законодавче регулювання діяльності оптових агропродовольчих ринків.

16. Форми і методи торгівлі, сучасні інновації в торгівлі продовольством.
17. Особливості законодавчого регулювання діяльності продовольчих ринків.
18. Маркетингові рішення в роздрібній та оптовій торгівлі продовольством.
19. Сучасні тенденції змін продовольчого ринку. B2B торгівля на аграрних ринках та її інфраструктура, напрями розвитку.
20. Види та функції бірж на аграрних ринках. Механізм хеджування через торгівлю ф'ючерсними контрактами.
21. Порядок проведення аукціонних торгів. Документальне оформлення та особливість аукціонних угод.
22. Мета, етапи підготовки та проведення, оцінка ефективності участі підприємства у виставках і ярмарках.
23. Торговий дім як суб'єкт інфраструктури ринку.
24. Агентська угода з торговим домом та способи визначення сума агентської винагороди.
25. Засади створення сільськогосподарських маркетингових (заготівельно-збутових) кооперативів.
26. Основні функції сільськогосподарських маркетингових (заготівельно-збутових) кооперативів і агроторгових домів.
27. Контрактне ведення сільського господарства, договори на виробництво сільськогосподарської продукції на замовлення, переваги і недоліки
28. Вплив розвитку транспорту на регіональну спеціалізацію сільського господарства.
29. Критерії вибору види транспорту для перевезення вантажів.
30. Складське та елеваторне господарство в інфраструктурі аграрного ринку.
31. Методичні підходи до визначення ефективності зберігання сільськогосподарської продукції.
32. Ціновий моніторинг аграрного ринку, інформація, що збирається під час цінового моніторингу ринку.
33. Вплив функціонування системи цінового моніторингу на ефективність аграрного ринку.
34. Досвід діяльності Служби аграрного маркетингу Міністерства сільського господарства США.
35. Напрями консультативної діяльності (консалтинг) на аграрному ринку.
36. Види консалтингу, основні особливості консультативних компаній..
37. Сільськогосподарська інформаційно-консультативна система у сільській місцевості США, Німеччини і Голландії.
38. Сільськогосподарська дорадча діяльність в Україні.
39. Роль сучасних інформаційних технологій в розвитку аграрного ринку.
40. Фіксація і обробка інформації про рух продукції по маркетинговому ланцюгу
41. Тестові завдання:

1. Тендер з попередньою кваліфікацією означає:

1. попередній вибір товарів для участі в торгах;
2. попередній відбір підприємств для запрошення до участі в тендері;
3. вибір найкращої пропозиції для участі в тендері;
4. вибір з підприємств учасників, тих що відповідають вимогам для подальшої участі в тендері;

2. До особливостей аукціонних торгів не відносять:

1. попередній огляд товарів перед торгами;
2. попередню кваліфікацію покупців;

3. торгівля товаром, що часто не підлягає стандартизації;
4. торгівлю тільки наявним товаром;
3. До активних елементів інфраструктури аграрного ринку відносяться:
4. Які посередницькі операції здійснюються від імені торгового посередника і за його рахунок?:
<i>(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)</i>
5. Біржові угоди, що не передбачають реальної поставки товару
<i>(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)</i>
6. Консигнатор набуває право власності на товар:
1. після перерахування оплати покупцем
2. після розмитнення товару
3. при отриманні товару на консигнаційний склад
4. немає правильної відповіді
7. Які із наведених операцій здійснюються посередниками від свого імені, але за рахунок власника товару?:
1. брокерські;
2. комісійні;
3. агентські
4. операції з перепродажу.
5. консигнаційні;
8. Які з нижченаведених підприємств не є суб'єктами комерційної діяльності?:
1. товарні біржі
2. незалежні гуртові торговці, дистриб'ютори, дилери;
3. брокери, агенти, комісіонери, консигнатори;
4. Торгово-промислова палата
5. Рекламні агенції
9. Перераховані ознаки є основними характеристиками таких ринків :
1. концентрація попиту і пропозиції в часі та просторі;
2. існування правил ведення торгівлі;
3. існування органу, що контролює їх дотримання
<i>(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)</i>
10. Транзитна оптова торгівля без участі в розрахунках передбачає:
<i>(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)</i>

6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються нормативні документи, наочне обладнання, комп'ютерні програми з відповідним програмним забезпеченням, наочні стенди, каталоги нормативних документів, Закони України тощо.

7. Форми контролю

1. Усний і письмовий поточний контроль знань.
2. Формою самостійної роботи здобувача є вивчення спеціальної літератури та виконання індивідуальних завдань.
3. Залік.

8. Методичне забезпечення

Науково-методичне забезпечення навчального процесу передбачає: державні стандарти, навчальні плани, підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали лабораторних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи здобувачів.

9. Рекомендована література

Основна література

1. Савощенко А. С. Інфраструктура товарного ринку: Навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 2005. - 340 с.
2. Інфраструктура товарного ринку: Навчальний посібник/ Під ред. ІВ. Сороки.- К.: НМЦВО МО і Н України, НВФ «Студцентр», 2002.-608 с
3. Шканова О.М. Інфраструктура товарного ринку: Навчальний посібник. - К.:МАУП, 2004. -254с.
4. Федько В.П., Федько Н.Г. Інфраструктура товарного ринку. Серія «Учебники, учебные пособия». Ростов н/Д: Феникс, 2000 – 512 с.
5. Солодкий М.О. Біржовий ринок. – К.: Джерела М, 2001. – 336 с.

Додаткова

6. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництва. К., Вища шк., 2003.
7. Виноградська А. М. Комерційне підприємство : сучасний стан, стратегії розвитку Монографія / А. М. Виноградська К:Центр навч. літ-ри, 2004 - 807с.
8. Дудяк Р.П. "Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум": Навчальний посібник - 2-ге видання - Львів: Новий Світ - 2000: Магнолія плюс, 2003.
9. Єрмошенко М.І. Комерційна діяльність посередницьких організацій: Навчальний посібник. -К.: НАУ, 2003.
10. Жук М.В. Комерційні відносини України: Підручник для студ. вищих навч. Закладів / М.В. Жук-Чернівці: Рута, 2003.-576 с
11. Коваленко Ю.С. Аграрний ринок України: організація та управління: Наук. – практичне вид. – К.: ІАЕ, 1998. – 108 с.
12. Лук'янець Т.І. Маркетингова політика комунікацій: Навч. посібник.- 2-ге вид., доп. і перероб.- К.: КНЕУ, 2003.- 524 с
13. Обротько Б.А. Менеджмент посередницької та біржової діяльності: Навчальний посібник. - К.: МАУП, 2003 - 264
14. Організація торгівлі: підр / І. П. Міщук, В. М. Ребицький; ред В. В. Апопій, 2-е вид К. центр навч літ-ри , 2005 - 616с
15. О'Рейли Д. Как найти и удержать оптового покупателя: пер с англ / Д. О'Рейли , Д. Д. Гибас Минск:Амалфея, 2003 – 271с
16. Примак. Т.О. Маркетингові комунікації на сучасному ринку: Навч. посіб. - К: МАУП, 2003.-с 65-68.
17. Реформування сільського господарства в Україні: широке поле/ За редакцією Штефана фон Крамона-Таубаделя та Людвіга Штріве. — Кю: Фенікс, 1999. – 191 с.
18. Серова Є.В. Аграрная экономика: Учебник для студентов экономических вузов, факультетов и специальностей. – М.: ГУ ВШЭ, 1999, с. 157-173.
19. Синамати А. Успех в многоуровневом маркетинге. - М.: 1996, 77 с.
20. Соломатин А.Н. Экономика и организация деятельности торгового предприятия: Учебник. - М.: ИНФРА, 2000. - 294с.
21. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції: Практ. посібник. Ред. П.Т. Саблук. – К.: ІАЕ, 2000. – 556 с.
22. Хоскинг А. Курс предпринимательства. - М.: Международные отношения, 1993.
23. Ціни, витрати, прибутки агровиробництва та інфраструктура продовольчих ринків України// Ред. О.М. Шпичак. – К.: ІАЕ, 2000. – 585с.

Нормативні акти

24. Закон України "Про товарну біржу" від 10.12.91 (зі змінами та доповненнями від 15.05.2003).

25. Закон України „Про сільськогосподарську кооперацію» від 17 липня 1997 року, №469/97-ВР.
26. Указ Президента України –Про впорядкування механізму сплати ринкового збору» від 29 червня 1999 року №761/1999.
27. Указ Президента України –Про заходи щодо забезпечення формування та функціонування аграрного ринку» від 6 червня 2000 року №767/2000.
28. Цивільний кодекс України: Офіційне видання. – К.: АТІКА, 2003. – 416с.
29. Наказ Міністерства сільського господарства і продовольства України та Української академії аграрних наук № 85/17 від 18 березня 1996 р. –Про затвердження Типового положення про міжрегіональний та районний агроторговий дім.»
30. Тимчасове положення про організацію та проведення аукціонів з продажу племінної та продуктивної худоби
31. Типові правила біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією №184/1209 від 16 квітня 1996 року. Затверджено наказом Мінсільгосппроду, Мінекономіки, Мінфіну від 3 квітня 1996 року №103/44/62

Інформаційні ресурси

32. Google.com.ua
33. rambler.ru
34. altavista.com
35. <http://amc.gov.ua/> (Антимонопольний комітет України)
36. <http://www.bl.uk/>
37. <http://www.businessvoc.ru/>
38. <http://www.customs.gov.ua> (Державна митна служба України)
39. <http://www.dssu.gov.ua> (Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики)
40. <http://www.glossary.ru/>
41. <http://www.kmu.gov.ua/> (урядовий портал)
42. <http://www.rada.gov.ua> (Верховна рада України)
43. <http://www.ukrstat.gov.ua> (Державна служба статистики)